

Regeringens proposition

1981/82: 21

om ändring i brottsbalken (ordförandebeslut i kriminalvårdsnämnden);

beslutad den 24 september 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

CARL AXEL PETRI

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att ordföranden i kriminalvårdsnämnden får rätt att ensam besluta på nämndens vägnar i brådskande fall och i ärenden av mindre vikt.

Förslag till**Lag om ändring i brottsbalken**

Härigenom föreskrivs att 37 kap. 3 § brottsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

37 kap.

3 §¹

För prövning, enligt vad nedan stadgas, av ärenden angående villkorlig frigivning skall finnas en särskild nämnd, kriminalvårdsnämnden. Denna skall bestå av en ledamot som är eller varit innehavare av domarämbete och som skall vara ordförande i nämnden samt ytterligare fyra ledamöter. Ersättare utses till det antal regeringen bestämmer. Regeringen utser ordförande, övriga ledamöter och ersättare. Vid förfall för ordföranden tjänstgör i hans ställe av regeringen därtill utsedd ledamot eller ersättare som kunnat förordnas till ordförande.

Ordföranden får i brådskande fall och i ärenden av mindre vikt ensam besluta på nämndens vägnar. Sådana beslut skall anmälas vid nästa sammanträde med nämnden.

Ordförande, övriga ledamöter och ersättare utses för fem år. Avgår ledamöter eller ersättare före tidens utgång, utses ny ledamot eller ersättare för återstående tid.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Senaste lydelse 1974: 565

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-09-24

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Åsling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Petri, Eliasson, Gustafsson, Tjilander, Molin

Föredragande: statsrådet Petri

Proposition om ändring i brottsbalken (ordförandebeslut i kriminalvårdsnämnden)

1 Inledning

För prövning av bl. a. vissa frågor om villkorlig frigivning skall enligt 37 kap. 3 § brottsbalken finnas en särskild nämnd, kriminalvårdsnämnden. Nämnden består av fem ledamöter. Nämndens ordförande skall vara eller ha varit innehavare av domarämbete. Vid handläggning av ärenden som ankommer på kriminalvårdsnämnden krävs för beslutförhet att nämnden är fulltalig.

Kriminalvårdsnämnden har i en skrivelse den 17 juni 1981 hemställt att dess ordförande får rätt att i vissa fall ensam besluta på nämndens vägnar.

2 Skrivelsen

I sin skrivelse erinrar kriminalvårdsnämnden om att nämnden fr. o. m. den 1 juli 1981 skall handlägga frågor beträffande internerad i anstalt som enligt äldre bestämmelser skulle ha behandlats av interneringsnämnden (jfr SFS 1981: 211). Ordföranden i interneringsnämnden hade enligt den numera upphävda bestämmelsen i 37 kap. 4 § brottsbalken möjlighet att i brådskande fall och i ärenden av mindre vikt ensam besluta på nämndens vägnar. Samma möjlighet finns för ordföranden i en övervakningsnämnd (37 kap. 1 § brottsbalken). Däremot saknas motsvarande bestämmelse

beträffande kriminalvårdsnämnden. Ordföranden i nämnden har således inte möjlighet att besluta ensam i något fall.

Redan tidigare har det visat sig att ordförandebeslut varit påkallade. Trots att nämnden som regel sammanträder två gånger i veckan har nämnden måst besluta efter sammanträde per telefon i ett stort antal ärenden. Nämnden har vid upprepade tillfällen anmodat övervakningsnämnder och styresmän att i betryggande tid före aktuell frigivningsdag anmäla sina ärenden, men trots detta har ett stort antal ärenden inkommit så sent att kriminalvårdsnämnden för att hinna pröva dessa före första möjliga frigivningsdag måst avgöra ärendena vid telefonsammanträde.

De ärenden som det här är fråga om är av brådskande natur. Därutöver finns en stor mängd ärenden av sådan karaktär att de i förekommande fall borde kunna avgöras genom ordförandebeslut. Det gäller framför allt sådana ärenden, där kriminalvårdsnämnden tidigare meddelat s. k. principbeslut om villkorlig frigivning till viss dag och där nu endast slutligt beslut om villkorlig frigivning skall meddelas sedan det har upplysts t. ex. att vederbörande, som är på frigivningspermission, fått arbete.

Inom interneringsnämnden förekom ordförandebeslut i en inte obetydlig utsträckning bl. a. i frågor av mera formell natur, t. ex. sammanhängande med en mindre justering av minsta tiden. Även alla dessa ärenden måste numera handläggas i full sammansättning.

Det hävdas därför i skrivelsen att det för arbetets rationella bedrivande skulle vara önskvärt att ordföranden medges rätt att fatta vissa beslut. Kriminalvårdsnämnden hemställer att förutsättningar för ordförandebeslut skapas så snart som möjligt.

3 Föredragandens överväganden

Kriminalvårdsnämndens uppgifter är enligt själva brottsbalken begränsade till att avse prövning av övervakningsnämnds beslut i ärenden om villkorlig frigivning. Bestämmelser om detta har meddelats i 37 kap. 7 §. Med stöd av 16 § lagen (1964: 163) om införande av brottsbalken har det emellertid lagts på kriminalvårdsnämnden att besluta i fråga om villkorlig frigivning av dem som undergår fängelse i mer än ett år. Som nyss har berörts har vidare i samband med interneringspåföljdens avskaffande den 1 juli i år genom punkten 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (1981: 211) om ändring i brottsbalken förordnats att frågor beträffande internerad i anstalt som enligt äldre bestämmelser skulle ha behandlats av interneringsnämnden efter ikraftträdandet i stället skall handläggas av kriminalvårdsnämnden.

Även i annan lagstiftning har kriminalvårdsnämnden pålagts vissa uppgifter, nämligen i lagen (1974: 203) om kriminalvård i anstalt, lagen (1963: 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge ang. verkställighet av straff m. m. och passlagen (1978: 302).

Vid handläggning av de ärenden som det enligt den angivna lagstiftningen ankommer på kriminalvårdsnämnden att pröva krävs för beslutförhet, att nämnden är fulltalig. Vid handläggning av ärenden som angår nämndens administration är nämnden enligt 5 § förordningen (1981:234) med instruktion för kriminalvårdsnämnden beslutför när ordföranden och minst två andra ledamöter är närvarande.

Ordförande i ungdomsfängelnsnämnden och i interneringsnämnden ägde innan dessa nämnder avskaffades rätt att ensamma besluta på nämndens vägnar i brådskande fall och i ärenden av mindre vikt. Att någon motsvarande befogenhet inte har tillagts ordföranden i kriminalvårdsnämnden torde hänga samman med att denna nämnd – i motsats till de båda andra centrala nämnderna – enligt brottsbalken ursprungligen var avsedd som en ren överprövningsinstans. Som framgår av vad jag tidigare har anfört har emellertid nämnden numera tillagts betydligt vidsträcktare uppgifter av annan karaktär. Detta talar för att ordföranden i kriminalvårdsnämnden bör ges samma möjlighet att fatta ordförandebeslut som tidigare förelåg för ordförandena i de båda andra centrala nämnderna och som fortfarande gäller för ordförandena i övervakningsnämnderna enligt 37 kap. 1 § brottsbalken. Kriminalvårdsnämnden har i sin skrivelse också framhållit att det finns ett stort behov av att kunna fatta sådana beslut.

Jag föreslår därför att ordföranden i kriminalvårdsnämnden får rätt att i brådskande fall och i ärenden av mindre vikt ensam besluta på nämndens vägnar. Sådana beslut bör dock anmälas vid nästa sammanträde med nämnden. En bestämmelse i ämnet kan lämpligen tas in som ett nytt andra stycke i 37 kap. 3 § brottsbalken.

Med hänsyn till den föreslagna ändringens begränsade karaktär får det anses uppenbart att lagrådets hörande i ärendet skulle sakna betydelse.

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga inom justitiedepartementet upprättat förslag till lag om ändring i brottsbalken.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

